



Arkivsak: 17/00359-1

Saksdokumenter:

Dokumentet «The Gift of Being» (i norsk oversettelse)

«Norsk kirkeblad» med tema om funksjonshemmingsteologi («Disability Theology»)

Nytt fra den verdensvide kirke – Kirkenes verdensråd

Sammendrag

Rådgiver i Kirkerådet, Torill Edøy, vil presentere dokumentet «The Gift of Being» som nå er oversatt til norsk (*vedlagt*), og temanummeret av «Norsk kirkeblad» om funksjonshemmingsteologi («Disability Theology»). (*Dette deles ut på møtet, men kan også leses elektronisk på denne lenken:* <http://www.tf.uio.no/forskning/publikasjoner/nytt-norsk-kirkeblad/nnk-i-pdf/nnk-2016-5.pdf>)

Marianne H. Brekken er Den norske kirkes representant i KVs arbeidsgruppe om «Human Sexuality». Grappa hadde møte i Beirut i desember, og Brekken vil gi en muntlig rapport fra møtet.

Generalsekretæren er medlem av KVs Pilgrimage of Justice and Peace Reference Group. Grappa møttes nylig i Nigeria (20.-26.02.), og hun vil gi en muntlig rapport. Skriftlig rapport vil foreligge til rådsmøtet i september.

KVs nyhetssak om møtet finnes her: <http://www.oikoumene.org/en/press-centre/news/pilgrimage-of-justice-and-peace-to-be-more-inspired-by-the-african-context>

KVs Kommisjon for internasjonale spørsmål møtes i skrivende stund i Addis Abeba, og det vil bli gitt en kort rapport fra dette møtet.

Olav Fykse Tveit deltok på miljøkonferansen «Broen til framtiden i Oslo» 17.02., og via denne lenken kan man lese om og høre hans tale: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/broen-til-framtiden/>

Vi minner om at det er lurt å følge KV (Marianne Ejdersten) og Olav Fykse Tveit på Facebook og Twitter om en vil holde seg godt oppdatert.

Rudelmar Bueno de Faria er ansatt som ny generalsekretær i ACT Alliance. Han kommer fra stillingen som leder av KVs kontor i New York.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Tilværelsens gave

Kalt til å være kirke av alle og for alle

INTRODUKSJON

1. I 2003 gav Kirkenes verdensråd ut dokumentet *En kirke av alle og for alle*, utarbeidet av EDAN (Ecumenical Disability Advocates Network). Dokumentet handler om inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i kirke og samfunn. Med denne utgivelsen tydeliggjorde Kirkenes verdensråd at de, på linje med en bred global bevegelse, velger et rettighetsbasert innsteg i møte med funksjonshemming.
2. Vi kan særlig spore denne forandringen i paradigmeskiftet i dokumenter fra WHO og FN, i for eksempel *Internasjonal klassifisering av funksjon, funksjonshemming og helse* og *Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne*. Kjent som den «sosiale modellen» av funksjonshemming, ser vi et tydeligere skille mellom «funksjonsnedsettelse» og «funksjonshemming». Dette skillet markerer forskjellen mellom ødeleggende fysiske og mentale tilstander, på de ene siden, og sosiale og kulturelle reaksjoner på dette, på den andre siden.¹
3. Historisk sett har «funksjonshemming» oftest hatt negative konnotasjoner. Mennesker med funksjonsnedsettelser har blitt gjort narr av og vært utsatt for mobbing, og også de som har sluppet slike nedlatende kommentarer, har blitt behandlet som om de ikke evner å leve et fullt, menneskelig liv. I det store og hele har de vært stengt ute fra omgang med andre mennesker, selv i kirkene.
4. På dette området ser vi endring, også i kristne fellesskap. Det er ikke lenger slik at nedsatt funksjonsevne omtales som en straff i teologiske tekster og kirkelige dokumenter. Det betyr ikke nødvendigvis at folk ikke lenger tenker slik. Fortsatt tolkes nedsatt funksjonsevne av noen som et tegn på manglende tro på Guds helbredende kraft. Likeså kan nedsatt funksjonsevne av noen forstås som en besettelse av onde ånder som må drives ut.
5. Motsatsen til dette finner vi i en rekke offisielle dokumenter, som de som er nevnt i punkt 2, hvor det slås fast at mennesker med funksjonsnedsettelser har samme verdi og menneskeverd som alle andre. Disse dokumentene er nyttige redskaper for å fremme inkluderende retningslinjer og praksis i både kirke og samfunn mange steder i verden. Med dette følger et skifte i synet på mennesker med nedsatt funksjonsevne, fra å stakkarliggjøres som noen man skal synes synd på, til å respekteres som medborgere med rettigheter.
6. Kristne fellesskap er en del av dette globale skiftet mot et rettighetsbasert innsteg. Samtidig kan teologisk refleksjon rundt hva det betyr å være kirke – hva som er kirkens vesen og oppdrag i verden – utvide forståelsen av funksjonshemming. Religiøse tolkninger av funksjonshemming som guddommelig straff eller djevelbesettelse avvises. Kirkene er i ferd med å forstå at

¹ Oversettelses note: Dokumentet er oversatt fra engelsk av Kristine Hofseth Hovland. «Disability» er oversatt med «funksjonshemming», mens «impairment» er oversatt med «nedsatt funksjonsevne» eller «funksjonsnedsettelse». De to sistnevnte begrepene brukes om hverandre i den norske teksten.

mennesker med funksjonsnedsettelse har mye å gi til omgivelsene, og at de er en del av kirkenes liv og vitnesbyrd.

7. EDAN har merket seg at dette skiftet har vokst fram og har derfor hentet fram igjen dokumentet sitt fra 2003 og gått gjennom det på nytt. Konklusjonen er at mange av observasjonene og forutsetningene i dokumentet fortsatt gjelder, men nye tegn på endring åpner også opp for nye perspektiver. Mennesker som lever med funksjonsnedsettelse og familiene deres marginaliseres fortsatt, men samtalen rundt dette er i endring.

8. Det forrige dokumentet brukte teologiske begrunnelser for å argumentere for inkludering. Det nåværende dokumentet, derimot, tar inkludering for gitt. Vår Skaper skapte *alle* mennesker i Guds bilde, ikke bare noen mennesker. Slik sett er det for kirken *ekskludering*, ikke *inkludering*, som krever begrunnelse.

9. Å åpne opp for nye perspektiver har også følger for bruken av inkluderende språk. Dokumentet *En kirke av alle og for alle* bruker første person flertall – «vi», «oss», «vår» - først og fremst for å plassere EDANs medlemmer som talspersoner for egen sak. Vi ville at dokumentet skulle vitne om viktigheten av å kunne snakke på egne vegne, med vår egen stemme. Vi ønsket å formidle at det ikke er legitimt for kristne å snakke *om* mennesker med nedsatt funksjonsevne som om vi ikke allerede finnes i kirken og kan snakke for oss selv. På det tidspunktet var det viktig å understreke at vi som medlemmer av EDAN selv var endringsagenter.

10. Når vi nå sier at innsteget har endret seg, har vi også snudd opp ned på spørsmålet om inkluderende språk. I herværende dokument brukes første person på en åpen måte for å invitere alle kristne kirker inn, for sammen med oss å lytte til og reflektere rundt erfaringene til mennesker med nedsatt funksjonsevne som lever blant dem. Vi er alle skapt som forgjengelige vesener, og vi lever alle med begrensninger av forskjellige slag.

11. Med dette nye dokumentet ønsker EDAN å hjelpe den økumeniske familien til å lære å se de uhellige konsekvensene av å opprettholde segregerende skiller i måten vi utformer praksisen og institusjonene våre. Som vi alle vet, har kirkene våre fortsatt en lang vei å gå før de virkelig kan hevde å være en kirke av alle og for alle.

I. Å VERDSETTE MENNESKELIG MANGFOLD

Skapt i Guds bilde

12. Vi erkjenner at det finnes teologiske standpunkt som tolker menneskets skapelse på måter som sår tvil om menneskeverdet til dem som har nedsatt funksjonsevne, særlig nedsatt kognitiv funksjonsevne. Noen teologer har søkt å «feste» Guds bilde til bestemte særtrekk og spurt hvor Guds bilde kan gjenfinnes i mennesket. Forestillinger om at det å være skapt i Guds bilde er knyttet til menneskets tankekraft, har hatt en høy pris. Det har implisitt betydd at mennesker med alvorlige funksjonsnedsettelse i intellekt eller utvikling ikke har blitt sett på som fullt ut mennesker.

13. Ettersom forventet levealder går opp mange steder i verden, møter kirkene og samfunnene våre en utfordring i det økende antall mennesker med langt fremskredet demens. Når disse menneskenes «rasjonelle evner» avtar, risikerer de å bli sett på som mennesker som ikke lenger passer inn i forståelsen av det å være skapt i Guds bilde. Slike oppfatninger kan på forskjellige måter gjøre seg gjeldende hos de midlertidig funksjonsfriske.

14. Leser vi i Bibelen, både i Det gamle og Det nye testamentet, vil vi se at forsøk på å «feste» gudsbildet til bestemte menneskelige egenskaper er høyst spekulativt. I Det nye testamentet finner vi en tydelig melding om hvem gudsbildet gjelder. For Paulus er det bare Kristus som er «den usynlige Guds bilde, den førstefødte før alt det skapte» (Kol 1,15). Det er bare gjennom Kristus at menneskers relasjon med Gud Far gjenoprettes, fordi: «[U]fortjent og av hans nåde blir de kjent rettferdige, frikjøpt i Kristus Jesus» (Rom 3,24).

15. Når vi tenker på bildet slik Paulus gjør, oppdager vi at spørsmålet ikke er *hvor* men *hvordan* gudsbildet finnes, som i brevet til kolosserne besvares med referanse til Guds frelsende nåde. «For han har fridd oss ut av mørkets makt og ført oss over i sin elskede Sønnens rike. I ham er vi kjøpt fri og har fått tilgivelse for syndene» (Kol 1,13-14). Hvis Kristus er Guds sanne bilde, så er dét som avbildes i hver enkelt av oss det faktum at vi blir til, og også gjenoprettes, i forholdet til vår Skaper.

16. Slik sett er ikke det å være skapt i Guds bilde en iboende egenskap ved mennesket, men et kjennetegn ved relasjonen som er innviet ved Guds skapergjerning. Den går ut over betydningen av alle andre forhold ved vår eksistens som de enkeltmennesker vi er. Guds forhold til mennesket er grunnfestet i skapelsen. Siden vi alle er skapt i Guds bilde slik at vi ligner Gud (1 Mos 1,26-27), finnes det ingen forskjell på relasjonen Gud Skaper har med den enkelte av oss.

17. Dette bibelsynet gjør menneskelig enhet mulig. Det åpner for en feiring av det størst mulige mangfoldet blant mennesker, for i Guds øyne finnes det ikke mennesker som er mindre verd. Forskjellene mellom Guds skapninger er ikke av betydning i Guds øyne. Det gjelder også forskjeller i evner og begrensninger. Alle mennesker er skapt med lik verdi i lys av Guds kjærlige godhet, uansett hva slags variasjoner som utspiller seg i kropp og sinn.

Livets verdi

18. Med tanke på livets verdi, er det avgjørende for kristne at menneskelig liv er skapt som en del av nådens økonomi. Livet finner ikke sin verdi i jakten etter lykke eller frihet, og heller ikke i søken etter å gjøre godt. Med andre ord, livets verdi er ikke avhengig av bestemte mål som livet gir oss mulighet til å etterstrebe. «Livskvalitet» (som vi vender tilbake til senere – se punkt 58 ff) settes i noen sammenhenger fram som et kriterium for hvilke liv som «virkelig» er menneskelige. Fra et kristent perspektiv, derimot, springer livets verdi ut fra det faktum at det er Guds gave.

19. I lys av evangeliet er det derfor ingen menneskeliv som er av mindre verdi enn andre. Guds formål for jordens skapninger avhenger ikke av kapasiteten eller evnene deres. Evangeliet erklærer at Kristus oppfyller Guds formål for sine skapninger. I Jesu egne ord: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg.» (Joh 14,6). Uansett hvilke evner eller anlegg vi mangler, vil disse aldri kunne ødelegge for relasjonen som vår Skaper har til oss. Gud er kilden til alt som er godt og svikter ikke den gjerning som han har begynt på.

20. Den teologiske begrunnelsen for livets verdi ligger, derfor, i dét at livet er skapt. Kristen tro bekjenner livets verdi uavhengig av dets status eller tilstand. Den skiller ikke mellom menneskeliv som når opp til eller ikke når opp til en rådende oppfatning av «kvalitet». Gud skapte mennesker i sitt bilde, han skapte ikke bare enkelte mennesker i sitt bilde. Gud skapte heller ikke menneskeheten i forskjellige kategorier. I Gud finnes mangfold, men ikke skiller.

21. Vi konstaterer at det å knytte menneskeverdet til en forståelse av livskvalitet er en ugyldig slutning, teologisk sett. Uansett hvilken tilstand kroppene og sinnene våre befinner seg i, lever vi i

nådens økonomi. Gud forlater ikke mennesker når deres menneskelige funksjonsevner svekkes, heller ikke når de praktisk talt er borte. Vi er Guds skapninger og vil alltid være verdifulle i vår skapers øyne.

Hvordan vi snakker om “funksjonshemminger”

22. Menneskelig mangfold består, blant mye annet, av både talenter og begrensninger. Disse tilstandene er en del av hvordan vi er skapt. Å gjenkjenne begrensninger som del av skapelsen har noen viktige følger for hvordan vi som kirke snakker om «funksjonshemminger». Det betyr at vi ikke kan snakke ensartet om «de funksjonshemmede» som om individene som beskrives, er like.

23. Når mennesker med forskjellige funksjonsnedsettelse omtales som «de funksjonshemmede», som om de er én ensartet gruppe, respekterer vi ikke forskjeller. Selv når vi forholder oss til mennesker med den samme funksjonsnedsettelsen som om de er en ensartet gruppe, overser vi individuelle forskjeller. Mennesker med funksjonsnedsettelse er like forskjellige fra hverandre som mennesker i resten av samfunnet er.

24. Det er viktig å synliggjøre det samfunnspolitiske perspektivet som er implisitt i ordbruken rundt funksjonshemminger. Denne ordbruken skaper en kategori av mennesker som samfunnet ser på som hjelpetrengende på bakgrunn av en bestemt tilstand. Å anvende bred pensel i omtalen av «de funksjonshemmede» er en strategi som samfunnet bruker for å kontrollere frykten for de begrensningene som det å leve med funksjonsnedsettelse innebærer. Mennesker som identifiseres som «funksjonshemmede» sees på som adskilte fra det vanlige samfunnet, og som mennesker med «spesielle behov». For at behovene deres skal «tas hånd om», sluses de inn i forskjellige slags «spesielle» opplegg, slik som egne institusjoner, sykehus og skoler. Denne strategien har satt sine preg på livene til mennesker med nedsatte funksjonsevner siden før slutten av 1800-tallet.

25. Som et resultat av dette, har disse menneskene en erfaring til felles som de fleste andre mennesker ikke kjenner til, nemlig: erfaringen av å adskilles fra andre mennesker. Slik marginaliseres eksistensen deres på grunn av funksjonsnedsettelsene de lever med. Det er disse omstendighetene som gjør «funksjonsnedsettelse» til «funksjonshemming». Det er derfor ikke overraskende at mennesker med nedsatt funksjonsevne i mange land har organisert seg i sterke talsmannsgrupper som arbeider for like rettigheter for alle.

26. Talsmannspersoner for mennesker med nedsatt funksjonsevne har kritisert ordbruken som kategoriserer dem som «de funksjonshemmede» og har skapt slagordet «Ingenting om oss uten oss». De understreker retten til selv å legge fram sine historier heller enn å bli fortalt av andre hva funksjonshemmingen deres «betyr». Ved å selv fortelle sine historier kan mennesker få redegjøre for hva de har evne til å gjøre, heller enn at andre skal definere dem ved å framheve hva de ikke kan. I denne sammenhengen blir det ofte sagt at å dele mennesker inn i bestemte kategorier er å benekte deres egenart og individuelle identitet. Man overser det faktum at de, som alle andre mennesker, er «forfattere» av sine egne liv.

27. Det er to sider ved dette. Fra kirkens synspunkt er ideen om at mennesker forfatter sitt eget liv, bare delvis sant. Fra et teologisk perspektiv kan ikke spørsmålet «hvem er jeg?» skilles fra spørsmålet «hvem hører jeg til?» Gitt troen på at Gud skaper alle mennesker, vil kristne hevde at mennesker ikke dikterer sine liv.

28. Men det er en annen side ved dette også. Når det teologisk sett er slik at spørsmålet «hvem er jeg?» ikke kan skilles fra spørsmålet «hvem hører jeg til?», kan heller ikke andre mennesker sette

merkelapper på våre liv. Dette er viktig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Ofte framstilles funksjonshemming utenfra som en tragedie. Det er da ekstra viktig at hver og en har rett til å fortelle historien om livsveien sin fra sitt eget perspektiv.

29. Slik sett er påstanden om at vi forfatter våre egne liv delvis sann. Den er et uttrykk for retten til å snakke med vår egen stemme og å tale imot dem som trer sine syn ned over hodene våre. Det er viktig å motvirke generaliserende og nedlatende språk i måten vi tenker og snakker om meningen ved en menneskelig tilværelse med funksjonsnedsettelse og begrensninger. Når vi søker å definere den meningen, innser vi at den er forskjellig for forskjellige mennesker. Slik sett har vi alle samme oppdrag i livet: å finne veien i lys av de muligheter og begrensninger vi lever med.

Støtte

30. Noen ganger kan menneskelig begrensning – forårsaket av fysiske eller kognitive funksjonsnedsettelse – begrense mulighetene vi har til å bruke evnene våre. Andre ganger kan det stimulere utviklingen av dem. Uansett hvordan det forholder seg, er det viktig å ha øynene åpne for individuelle behov for støtte, særlig i kirkelige fellesskap. Men støtte som har vært gitt ut fra kategoriske oppfatninger av behov, har ofte ført til atskillelse. Denne historien rommer mange tilfeller av uvitenhet, omsorgssvikt og overgrep, uten at vi skal glemme at det finnes tilfeller av positivt engasjement og forpliktelse på steder med atskillelse.

31. Vi mener at det alltid bør stilles spørsmål ved segregering av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Samtidig erkjenner vi at adskilte ordninger kan ha forskjellige funksjoner i forskjellige samfunn, avhengig av sosioøkonomiske og kulturelle forhold. Uansett hvordan det forholder seg, må kirken ta opp spørsmålet om egnet støtte. Det må alltid være rikelig med muligheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne til å stå fram og fortelle sine historier. Dette er det minste vi forventer fra kristne fellesskap: at de skaper rom for hver og en av medlemmene sine.

32. Gjennom Paulus' beskrivelse av kirkens medlemmer (1 Kor 12) har vi lært om Kristi kropps sakramentale enhet, der ingen kan si «Jeg har ikke bruk for deg». Det finnes ingen medlemmer av kroppen uten gaver, og det finnes derfor heller ingen som ikke har behov for andre.

33. I sosioøkonomisk perspektiv er tingene ofte mindre klare. Støttebehov varierer betydelig blant forskjellige mennesker. Det vil derfor være kontekstavhengig hvordan støtte best kan gis. Sosioøkonomiske og kulturelle forskjeller kan prege vurderingene av hva samfunnet rundt skal stille opp med. Når det gjelder kirken, kan det imidlertid være liten tvil om dens kall, som er å være fellesskap *med* dets medlemmer med nedsatt funksjonsevne, i erkjennelse av gaven hvert medlem har å komme med.

II. SKAPELSEN SOM EN KJÆRLIGHETSGJERNING

Å være Guds skapninger

34. Da Gud så på det skapte, så Gud at det var godt. Denne bekreftelsen gjentas gjennom hele skapelsesberetningen i Første Mosebok. Det er derfor helt på sin plass at våre refleksjoner om funksjonshemming starter med den samme bekreftelsen. Skapelsen er et uttrykk for Guds kjærlighet. Det gode i å være Guds skaperverk finner vi i den treenige Guds relasjon med hver enkelt av oss. I dette ligger fundamentet for menneskehetens enhet. Vi er ett fordi vi alle er Guds

skapninger. Når vi reflekterer rundt funksjonshemming, ligger dette som et premiss for alt annet som kan sies.

35. I kristen tradisjon bekjenner vi skapelsen som en villet kjærlighetsgjerning. Gud kaller hver og en av oss til væren. Vi er til for å svare på den kjærlige relasjonen som Gud tilbyr hver av oss. De beste uttrykkene for dette finner vi i Bibelens beskrivelser av fellesskap.

36. Når premisset er at vi er skapt som et uttrykk for Guds kjærlighet, følger det også at i Guds kjærlige øyne finnes det ikke forskjellige kategorier av mennesker inndelt etter status, rase, kjønn, alder eller funksjonsevne. Det finnes kun mennesker som er Guds barn. Å være en Guds skapning er, derfor, å bli tilbudt vår skapers kjærlige godhet. Dette er tilværelsens gave. Den gis til alle, svart eller hvit, mann eller kvinne, ung eller gammel, med eller uten funksjonsnedsettelse. Guds første handling overfor hver av sine skapninger er denne gaven.

37. I *En kirke av alle og for alle* framheves et talende bilde fra Paulus brev til efeserne, av Kristus som er kommet for å rive ned murene som skiller (Ef 2,14). Oppdelinger mellom «oss» og «dem» er tegn på at slike murer fortsatt finnes. Selv om mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne i mindre grad enn før holdes adskilt og bak murer, finnes det fortsatt murer av frykt og fordommer, til og med i kirken.

38. I kirken i særdeleshet kan det å leve med andre menneskers blikk være verre enn det å streve opp en vanskelig trapp. Hvis vi ser på andre som annerledes og ikke del av «oss», benekter vi at Gud har kalt også dem til å være Guds trofaste barn. Det går også på tvers av Kristi handling for å gjenopprette oss alle i fellesskap med Gud. Derfor har kirkens fellesskap et særlig kall til å rive ned murene av fordommer og frykt som opprettholder skillene mellom «oss» og «dem».

39. Som et dokument ment for den økumeniske kirkefamilien, forsøker det å være i dialog med Kirkenes verdensråds dokument *Kirken – på vei mot en felles visjon*, som holder fram fellesskap som et sentralt kjennemerke².

Som et guddommelig grunnlagt fellesskap, tilhører kirken Gud og eksisterer ikke for seg selv. Den er misjonerende i selve sitt vesen, kalt og sendt for å vitne i sitt eget liv om det fellesskapet som er Guds mål for hele menneskeheten og hele skapningen i Guds rike.
(pkt.13)

40. Når vi ser på begrensninger som en del av den verden Gud har skapt, kan ikke vi som kirke plassere det å leve med begrensninger som noe som er utenfor kirkens misjon. Denne overbevisningen finner vi også i *En kirke av alle og for alle* der det står: «Kirken er per definisjon et fellesskap – både som sted og som prosess – åpen for alle uten diskriminering. Den er et sted preget av gjestfrihet.» (pkt.85) Denne inkluderende forståelsen av kirkens natur og tjeneste peker mot hovedpoenget i dokumentet du leser nå.

41. Erkjennelsen av begrensning som innbefattet i den verden Gud har skapt, er ikke en fornektelse av at det å leve med begrensninger er en del av tvetydigheten i vår virkelighet. Men det er å slå fast at denne tvetydigheten og disse begrensningene ikke gjelder kun *noen* mennesker. Paulus skriver: «Helt til denne dag sukker og stønner alt det skapte, som i fødselsrier» (Rom 8,23). Å være menneske er å leve et liv preget av tilværelsens skrøpelighet og begrensning. På linje med alle andre opplever mennesker med nedsatt funksjonsevne begge sider av livet: sorg, tap og

² Kirkenes Verdensråd: *Kirken – på vei mot en felles visjon* (2013)

nedstemthet, så vel som glede, begeistring og velsignelser. I Guds kjærlige øyne gir det ikke mening å bruke kategoriske inndelinger mellom mennesker med og uten funksjonsnedsettelse.

42. Vårt mål er å hjelpe den verdensvide, økumeniske familien til å se de uhellige konsekvensene av å opprettholde slike inndelinger når praksis og institusjoner formes. Som vi alle vet, har kirkene våre fortsatt en lang vei å gå, tross enkelte inspirerende initiativ. Det er fortsatt mye ugjort i arbeidet for en kirke av alle og for alle.

Fellesskap og kommunion³

43. Alt er skapt i Kristus, og i ham blir alt holdt sammen (Kol 1,16-17). Denne bekjennelsen er utgangspunktet når vi skal forstå hva det betyr at kirken er kalt til å være et fellesskap av alle og for alle. I *Kirken – På vei mot en felles visjon* står det: «Kommunionen – som har selve Den hellige treenighetens liv som sin kilde – er både den gaven som Kirken lever av og på samme tid den gaven som Gud kaller Kirken til å gi til en såret og splittet menneskehet, i håpet om forsoning og helbredelse» (pkt.1).

44. Kommunionens gave er en del av kirkens bekjennelse om at vi er skapt *i Kristus*. Å være skapt slik betyr ikke bare at vi er villet av Gud for å kunne svare på hans kjærlighet, men også at Gud oppfyller denne sin vilje gjennom Kristi verk, i tråd med kirkens bekjennelse. Dette er kjernen i evangeliet som kirken er tuftet på.

45. Når vi har fått tilværelsens gave, bes vi om å svare på Guds invitasjon, som er «å elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand» (Luk 10,27). Ferden vår gjennom livet er å søke å leve i ansvarlig troskap mot dette kallet. På denne ferden får vi ofte motstridende oppgaver, nettopp fordi livet har de begrensninger det har: oppgavene med å akseptere og å stå imot; oppgavene med å lære og å lære bort; oppgavene med å forsone og å kjempe. Vi vet at menneskelige fellesskap stadig brister under disse motsetningene, og ofte er resultatet at enkelte mennesker eller grupper utestenges.

46. Kirken vet at Gud er trofast tross menneskers ulydighet. Når mennesker ødelegger fellesskap, kaller Gud kirken til å gjenopprette fellesskapet, ved at Gud gir Den hellige ånd som gave. Vi er glade for at kirken, i sin søken etter å gjenopprette fellesskap, har lært at det er mye å hente ved å lytte til marginaliserte stemmer i dens midte. Denne lærdommen gjelder også stemmene til mennesker med nedsatt funksjonsevne der de finnes i sine respektive kirkelige fellesskap.

³ Oversetterens note: I den engelske teksten skilles det mellom "community" og "communion". Førstnevnte begrep er oversatt med «fellesskap», mens sistnevnte hovedsakelig er oversatt med «kommunion» men også noen steder med «fellesskap». I *Kirken – på vei mot en felles visjon* bemerker oversetterne:

"[K]ommunion" [er] blitt det vi kan kalle et tungt teologisk begrep i økumenisk arbeid med kirkeforståelsen. Det handler ikke utelukkende om nattverden, slik det for en tid tilbake ble vanlig på norsk. Det handler om det fellesskapet i kirken som mennesker gis del i ved Ordet, sakramentene og Den hellige ånds kraft. Det er også å forstå som en menneskelig enhet i mangfoldighet som har sin teologiske bakgrunn og mening i det indre fellesskapet mellom Gud Far, Sønn og Hellig Ånd. Det er slik Jesus omtaler disiplenes enhet i sin yppersteprestlige bønn i Johannesevangeliet. [...] I noen tilfeller er det imidlertid så tydelig i teksten at det er "kommunion" som er saken, at vi allikevel har valgt å bruke "fellesskap" for å ikke tyngte teksten for mye.

47. Når kirkene lærer seg å lytte til disse stemmene, vil de oppdage at disse menneskene har mange gaver å dele, blant dem gaver som har vokst fram gjennom erfaringene med det å leve med funksjonsnedsettelse. Det kan være talenter og ferdigheter som er utviklet gjennom utdanning og opplæring, i akademia, næringsliv eller kunst. Andre gaver kan også deles, som når mennesker med sterkt nedsatt intellektuell eller utviklingsmessig funksjonsevne deler gaver som tilknytning og tilstedeværelse til dem rundt seg som tilbyr omsorg og støtte. Som talspersoner for mennesker med nedsatte funksjonsevner, framholder vi særlig disse menneskenes tilstedeværelse som en gave til kirken, en gave som går til kjernen av kirkens liv og fellesskap.

Kristi kropp

48. Guds gaver til kirken er gitt til hver enkelt av dens medlemmer, uavhengig av om noen medlemmer sees på som mindre viktige i andres øyne. Vi har allerede vist til bildet av kirken som Kristi kropp fra Første Korinterbrev 12. Likesom kroppen består kirken av mange medlemmer, og alle har med seg forskjellige bidrag til helheten. Noen deler sees på som sterkere; andre sees på som svakere.

49. Paulus skriver om hvordan noen deler av kroppen – de som synes de er mest verdt – skammer seg over og vil skjule andre deler av kroppen (1 Kor 12,23). Men Gud har gjort det slik at nettopp disse delene av Kristi kropp er helt nødvendige. Derfor skal de æres og respekteres og få anerkjennelse for sine avgjørende bidrag (12,25).

50. Når Gud har ordnet Kristi kropp slik, er det viktig å forstå at Første Korinterbrev ikke er en moralsk framtidvisjon eller et slags ideal for kirken. Som det slås fast i *Kirken – på vei mot en felles visjon*: «Kristne tror og bekjenner i trosbekjennelsen at det er en uløselig forbindelse mellom Guds verk i Jesus Kristus ved Den hellig ånd og Kirkens realitet» (pkt.3). Å forkynne kirken som Kristi kropp er derfor ikke en moralsk visjon, men en bekjennelse av hva vi har tatt imot.

51. Denne inkluderende forståelsen av Kristi kropp – som en virkeliggjøring av Guds gave, rotfestet i fellesskapet mellom medlemmene og Gud – er også en befaling til kristne om å stå sammen med de undertrykte og utstøtte.

Den verden som «Gud elsket så høyt», bærer sårene fra problemer og ulykker som roper etter kristnes medlidende deltakelse. Kilden til deres sterke engasjement for verdens forvandling ligger i deres fellesskap med Gud i Jesus Kristus. De tror at Gud som er fullkommen kjærlighet, barmhjertighet og rettferdighet, kan virke gjennom dem i Den hellige ånds kraft. (*Kirken – på vei mot en felles visjon*, pkt.64)

Som Jesu Kristi disipler, må derfor kristne utfordre politiske myndigheter når deres forslag ikke ivaretar menneskeverdet.

52. I lys av dette kallet bekjenner kristne sin tilkortkommenhet og sine feil og ber om den tilgivelsen som loves i evangeliet. Det er en bekjennelse av at vi ofte ikke tar inn over oss hva det innebærer å være et tilgitt folk. Det er dessuten en bekjennelse av at vi i kirkelige fellesskap fortsatt bygger eller opprettholder murer og stengsler som ekskluderer andre medlemmer fra Kristi kropp.

53. Som et tilgitt folk behøver vi ikke murer som skiller oss, for det finnes ingen forskjeller mellom mennesker som vi trenger å frykte. For å lære å leve som et tilgitt folk og med takk ta imot det menneskelige mangfoldets gave, trenger vi Guds fellesskap, den hellige treenighets sakramentale gave.

54. Denne sakramentale gaven er Kristi kropp, gitt for hver og én av oss. I nattverdliturgien inviteres vi til å løfte våre hjerter til Herren og lovprise ham. Der vi kommer til kort i å være inkluderende fellesskap av Kristi kropp, minner nattverden – kommunionens sakrament – oss om hva vi har fått. «Mine søsken: Når dere kommer sammen for å holde måltid, så vent på hverandre!» (1 Kor 11,33). Dessuten, når vi vil gi våre gaver til Gud, bes vi om først å forsone oss med våre brødre og søstre: «Om du bærer offergaven din fram til alteret og der kommer til å tenke på at din bror eller søster har noe imot deg, så la gaven ligge foran alteret og gå først og bli forlikt med din bror eller søster. Så kan du komme og bære fram offergaven din!» (Matt 5,23-26). Hvordan skulle vi kunne gi vår lovsang, bønn og gaver til Gud hvis vi er i konflikt med våre brødre og søstre, hvis vi diskriminerer dem, isolerer dem eller behandler dem dårlig?

55. Slik er kristne kalt til å overvinne all slags splittelse i nattverden. Kirkenes verdensråd reflekterer rundt dette i *Dåp, nattverd og embete*: «Kristne er kalt i nattverden til å leve i solidaritet med de utstøtte og til å være tegn på Kristi kjærlighet, han som levde og døde for alle og som nå gir seg selv i nattverden.»⁴ Dette er Guds fellesskaps gave, som kirken lever ved.

56. Hvis ikke kirken inkluderer alle medlemmer, slik Gud ville det, speiler ikke kirken Kristi kropp. Kristne som fratar andre mennesker gaver som Gud ville dele i skapelsen, har misforstått hva som er til Guds ære. Når kirken derimot gir rom for erfaringen til dem som lever med funksjonsnedsettelse, styrkes den i oppfyllelsen av sitt kall. Å motarbeide alle former for utestengning og diskriminering blant Guds folk, er en del av den enheten kirken søker, og som Jesus ber for, for at verden skal tro (Joh 17,21).

III. LIVETS GAVE

Fått i gave

57. Vi bekrefter at dét at vi er skapt er et uttrykk for Guds kjærlighet, noe som igjen betyr at selve tilværelsen er en gave. Kristne bekjenner at livet kommer fra Gud, og at Gud har gitt oss livet. Når temaet er funksjonsevner, kan det å snakke om gaver være både et viktig og et problematisk uttrykk. Er en medfødt funksjonsnedsettelse en gave? Noen mennesker som lever med funksjonsnedsettelse, vil si at det er det; andre vil si at det ikke er det.

58. Å se på funksjonsnedsettelse som en del av tilværelsens gave er ofte forbundet med en opplevelse av personlig identitet: «Det at jeg er blind, er ikke en tilstand jeg har. Jeg er blind, og det er del av hvem jeg er». Noe lignende kan sies om for eksempel Downs syndrom. En kan ikke skille personen fra syndromet, for uten det ville den personen ikke eksistere som den hun eller han er: de ville miste sin identitet.

59. Andre er imidlertid ikke helt enige i dette: «Selv om jeg fullt ut godtar at cerebral parese er en del av meg, ser jeg ikke på den som en gave. Noen ting som er viktige for meg, som å kunne snakke godt, er vanskelig på grunn av funksjonsnedsettelsen jeg lever med.»

60. Kanskje kan det være nyttig å forsøke å utvide spørsmålet. Å snakke om «gaver» her handler ikke direkte om en *bestemt* tilstand. Et bredere perspektiv lar oss gjenkjenne gaven i personen som lever med nedsatt funksjonsevne, heller enn i funksjonsnedsettelsen som sådan. Mennesker med

⁴ *Dåp, nattverd og embete* (Limadokumentet), MKR 1996. Oversettelse av *Baptism, Eucharist, Ministry*, Faith and Order-kommisjonens dokument 111, WCC 1982.

nedsatt funksjonsevne er mye mer enn funksjonsnedsettelsen de lever med, uansett om det er Downs syndrom, blindhet, cerebral parese eller noe annet.

61. Når vi fokuserer på mennesket heller enn funksjonsnedsettelsen, kan vi lettere se at alle mennesker har gaver og begavelser som gjør dem i stand til å forholde seg til sine omstendigheter, uansett hva slags situasjon de lever i. Ved å se slik på funksjonsnedsettelse, oppdager vi at hvert menneske har gaver som andre kan ha bruk for. Denne erkjennelsen er også en påminnelse om at gaven er betinget i fellesskapet. Vi er gaver til hverandre.

62. Å snakke om gaver kan også forstås enda bredere. Det gjelder ikke bare særlige egenskaper, eller personen med den egenskapen; men *livet i seg selv*. Slik forstått er livets gave det å være til, å være i live. Det er riktignok viktig å merke seg at dette ikke er en isolert tilstand. Livets gave inkluderer familie: et sted hvor vi føler oss hjemme og mennesker som aksepterer oss, og som vi har tilhørighet til. Men dette er også fylt av motsetninger, begrensninger og sorger.

63. For noen mennesker når ikke potensialet deres noe særlig ut over det å være i live, som for mennesker med alvorlig intellektuell eller utviklingsmessig funksjonsnedsettelse. Også i disse tilfellene kan det finnes gaver som andre mennesker har behov for, som gaven det er å være til stede, eller en evne til å svare på oppmerksomhet eller vise tegn til tilknytning eller kroppens harmoniske møte med omsorg fra andre mennesker.

Sosioøkonomisk ulikhet

64. I nyere tid har en av årsakene til tilsidesettingen av mennesker med nedsatt funksjonsevne vært oppfatningen at de ikke er produktive samfunnsmedlemmer. Også i dag preger økonomiske forhold forståelsen av rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse.

65. I møte med strukturer som marginaliserer mennesker med funksjonsnedsettelse av økonomiske årsaker, vet kristne, eller bør kristne vite, at Guds nådes økonomi er større enn produksjonsøkonomien. I den guddommelige økonomien måles ikke menneskers gaver og talenter etter økonomisk produktivitet, men etter deres rolle med å oppfylle Guds hensikt med skapelsen. Som det ble sagt i *Kirken – på vei mot en felles visjon*:

Kirken omfatter alle sosio-økonomiske klasser. Både rike og fattige har behov for den frelsen bare Gud kan gi. Etter Jesu eksempel er Kirken kalt og utrustet på en særskilt måte til å dele skjebne med dem som lider, og sørge for de trengende og marginaliserte. (pkt.66)

66. Menneskelivet har dermed alltid disse to komponentene: først, potensialet til hvert enkelt individ, og så omstendighetene som det skal utvikles i. Det er mulig å skjelve mellom disse to komponentene, men de kan ikke skilles fra hverandre. De er ofte sammenvevde og gjensidig avhengige. Underernærte barn har større risiko for fysisk og mental funksjonsnedsettelse på grunn av familiens fattige kår, og kan få skader som er forårsaket av de sosioøkonomiske forholdene de vokser opp i. Kognitive funksjonsnedsettelse er hos mange barn en konsekvens av sosiale, ikke biologiske forhold. Som kristne må vi spørre oss selv i hvilken grad vi er medansvarlige for at så avskyelige sosioøkonomiske forhold fortsatt finnes.

67. Det å bo i urbane samfunn heller enn på landsbygda kan også innebære at man er mer utsatt. Vi er kollektivt ansvarlige for skader på uskyldige barn forårsaket av ting som landminer, narkotikamisbruk eller hivsmitte. Vi har et kollektivt samfunnsansvar for skader på barn født i ekstrem fattigdom. Over hele verden forsøker kirkelige fellesskap å være med og ta ansvar for dette.

68. Når mennesker lever i vanskelige sosioøkonomiske forhold, kan det å snakke om hva man har fått i gave, være krevende. Noe av det som gjør at gaver verdsettes, er løftet de gir om en spesiell opplevelse. Men hva er livets gave for et menneske som er født inn i destruktive sosiale og økonomiske forhold? Hva med mennesker som er født inn i ekstrem fattigdom eller folkemord, eller med rusavhengige foreldre? Et liv under slike forhold må lede oss til å spørre hva livets gave er til for?

69. I all ærlighet må vi si at livets gave ikke redder mennesker fra erfaring av ødeleggelse. Den beskytter oss heller ikke fra urettferdighet. Familie, nabolag, lokalsamfunn, nasjon, stat og storsamfunn – hver av disse kan mislykkes i å gi det som trengs for et verdig liv. Men å se menneskelivet som Guds gave, kan beskytte mot likegyldighet og fordommer. Tilværelsens gave åpenbarer seg når Guds skapninger er med og støtter andre i å utvikle sine gaver og talenter.

70. I lys av dette ansvaret må vi erkjenne at de fleste mennesker med funksjonsnedsettelse er økonomisk dårlig stilt og kommer dårlig ut i levestandard og jobbmuligheter. Når sosialordninger mangler, må familiene ofre mye. Å ha ansvar for en person med funksjonsnedsettelse kan kreve mye tid og ressurser, og kan begrense foreldre og søskens muligheter til å ha inntektsgivende arbeid.

71. Fattigdom og mangel på muligheter er virkeligheten for de fleste mennesker med funksjonsnedsettelse og familiene deres i dag. Det er vanskelig å til fulle forstå konsekvensene dette har, uten også å se på de økonomiske forskjellene mellom samfunn.

72. For eksempel vil en sammenligning mellom levestandarden til en person med funksjonsnedsettelse i det økonomiske nord og levestandarden til en person uten funksjonsnedsettelse i det økonomiske sør vise at førstnevnte i gjennomsnitt er «bedre stilt» enn sistnevnte. Like fullt opplever mennesker med funksjonsnedsettelse i det økonomiske nord store mangler i livsstandard sammenlignet med gjennomsnittlige medlemmer av deres eget samfunn.

Medisinsk teknologi

73. Sosial rettferdighet dukker også opp som tema knyttet til andre sider ved menneskers livskvalitet. Mennesker med funksjonsnedsettelse kan oppleve det vanskelig å få tilgang til tilrettelagt helsehjelp, særlig i katastrofeområder eller områder med høyt voldsnivå. Det samme gjelder i stor grad utdanning. Uten muligheter til å få jobberelatert opplæring, erfarer mennesker at de gavene og talentene de har, går til spille. Mange mennesker med funksjonsnedsettelse, uansett samfunn, opplever at de er dårlig stilt sammenlignet med andre rundt dem. Like muligheter mangler i stor grad.

74. Rettferdighetsspørsmål gjør seg også gjeldende i lys av den raske globale utviklingen av medisinsk teknologi i området kunstig reproduksjon. Kombinert med genetisk seleksjon og tester, gir kunstig reproduksjon blivende foreldre muligheten til et «informert valg» rundt spesifikke genetiske egenskaper hos fosteret.

75. Når litteraturen om bioetikk tar opp moralske dilemmaer ved denne utviklingen, begrunnes ofte denne testingen og utredningen med et fokus på det som kalles «genetiske feil», og slik praksis forsvares gjennom vektlegging av «livskvalitet». Argumenter om livskvalitet er imidlertid problematiske, all den tid de underbygger ideen om at noen funksjonsnedsettelse innebærer at livet ikke er verdt å leve.

76. Noen bioetikere i Vesten argumenterer ut fra en distinksjon mellom det å «være i live» og det å «ha et liv». Mens det å være i live er noe mennesker har felles med alle levende skapninger, er det å ha et liv særegent for menneskene. Det å ha et liv forstås da som tett bundet til evnen til forstand og vilje, som lar dem som har disse evnene, sette seg mål, lage planer, revurdere dem, endre dem, forfølge dem og så videre.

77. Ut fra en slik distinksjon vil man da påstå at verdien av et menneskelig liv avhenger av tilstanden av å «ha et liv», fordi det er dét som gir mennesker sin identitet. Det er evnen til å forfølge sine mål, som et uttrykk for hva man setter pris på her i livet, som gir verdi til livet. Livets verdi er, med andre ord, avhengig av evnen til å sette pris på livet sitt.

78. Konsekvensene av en slik argumentasjon er at det å «være i live» i seg selv ikke tillegges noen verdi. Livet er verdifullt for mennesker ut fra hva de evner å gjøre med det. Derfor vil disse bioetikerne si at vi må gå bort ifra tanken om «livets hellighet», fordi den innebærer en verdsetting av livet ut fra det å «være i live».

79. Kristne motargumenter mot et slikt bioetisk standpunkt forstår noen ganger tanken om «livets hellighet» som at livet i seg selv er hellig. Imidlertid glemmer de da ofte å skjelne mellom det skapte og Skaperen. Verdien av menneskelivet er utledet. Den utgår fra det faktum at livet er Guds gave til menneskeheten. Det er derfor læren om livets hellighet er så sentral i kristen teologi.

80. Kirken bekjenner at alt er blitt skapt i Kristus, og i ham blir alt holdt sammen (Kol 1,16). Meningen med livene våre ligger da i Guds handling. Derfor forkynner kirkens tro det gode i det å være til. Vi vektlegger menneskelivet som Guds gave i skapelsen. Derfor stiller vi oss spørrende til et bioetisk standpunkt som begrunner livets verdi i tanken eller kroppens evner. Vår overbevisning er heller at kvaliteten av våre menneskelige liv er ugjenkallelig grunnfestet i Guds kjærlighet. Hvis vi ikke vitner om det gode i det å være til, mister troen vår grunnlaget for i det hele tatt å kunne snakke om håp.

81. Hvis vi så erstatter ideen om «livskvalitet» med ideen om «livets hellighet», kan det få store konsekvenser. Det bioetiske standpunktet som er forklart i tidligere avsnitt, er et produkt av en kulturell kontekst preget av fri markedsøkonomi, hvor det går an å «produsere» «designbabyer». I en slik kontekst kan abortraten være skremmende høy, slik den for tiden er for ufødte barn diagnostisert med Downs syndrom.

82. Det implisitte budskapet i denne utviklingen i kunstig reproduksjon er at «funksjonssvake liv» ikke er ønsket og bør forhindres fra å bli til. Når denne utviklingen forsvares som «reproduktiv frihet», er det fare for at en overser effekten et slikt budskap har på mennesker med funksjonsnedsettelse og familiene deres.

83. I lys av disse trendene må kirken ta på seg rollen som forsvarer for mennesker med nedsatt funksjonsevne og deres plass og framtid i samfunnet. Menneskelig reproduksjon er invadert av en kommersialisert forståelse av «foretrukne» barn i et markedsøkonomisk perspektiv, som i praksis er en tendens til «arvehygiene nedenfra og opp». Genetikken som kilde til splittelse og konflikt tas sjelden opp. Vi oppfordrer Kirkenes verdensråd til å ta ansvar på dette feltet, og minner om det som ble sagt i *Kirken – på vei mot en felles visjon*:

Kirken forkynner evangeliets ord om håp og trøst, og er virksom med medlidenhet og barmhjertighet (jf. Luk 4,18-19). Den er utsendt for å helbrede og forsone brutte

menneskelige relasjoner, og å tjene Gud i forsoningens tjeneste blant dem som er splittet av hat og fremmedgjøring (jf. 2 Kor 5,18-21). (pkt.66)

IV. SÅRBARHET, BEGRENSNING OG HELBREDELSE

Å akseptere den menneskelige tilstanden

84. Tendensene vi ser i reprodutiv teknologi er en del av et større bilde i dagens samfunn: et øyensynlig ubehag i møte med sårbarhet, begrensning og tap som en ugiendrivelig del av det å være menneske. Det kan forklare frykten for å leve med en funksjonsnedsettelse. I den offentlige samtalen er mennesker som lever med funksjonsnedsettelser, en påminnelse om sårbarhet, noe samfunnet håndterer ved å snakke om slike personer som mennesker med «spesielle behov».

85. De institusjonelle ordningene som er skapt for å støtte mennesker med «spesielle behov», forsterker den gjengse oppfatningen av sårbarhet som en kategorisk egenskap forbeholdt en bestemt gruppe mennesker. Det er det ikke. Sårbarhet er del av den menneskelige tilstanden. Mennesker er sårbare i seg selv. Når sårbarhet knyttes kun til mennesker med funksjonsnedsettelser, skapes et falskt inntrykk av at mennesker uten funksjonsnedsettelser er sterke og klarer seg selv.

86. Bevegelsen for rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelser har ofte tatt til motmæle mot den misforståelsen at «funksjonsevne» er en stabil tilstand for alle. Å leve uten funksjonsnedsettelse er bare midlertidig. De fleste av oss, om ikke alle, vil oppleve funksjonsnedsettelser en eller annen gang i livet. Derfor er det også i alles interesse å inkludere mennesker med «funksjonshemminger» i samfunnet på grunnlag av likhet. I kristen teologi begrunnes en slik inkludering ikke først og fremst gjennom opplyst egeninteresse, men heller gjennom læren om at «evner» ikke kan være en permanent del av mennesket, sett i lys av alle skapningers flyktighet og forgjengelighet.

Begrensning

87. Det er ikke dermed sagt at «sårbarhet» er et ikke-tema for mennesker med funksjonsnedsettelser. Mennesker prøver ofte å skjule sårbarheten sin, både for seg selv og andre. Skader og sår gjør vondt, og det har ikke noe for seg å late som noe annet. Det er heller ikke riktig å romantisere sårene mennesker bærer med seg. Vi har allerede nevnt alt det skapte som stønner, slik det står i Romerne 8 (se pkt.42). Menneskets eksistens er preget av det strevet som følger av det å være forgjengelig. Løftet om en ny skapelse er ennå ikke oppfylt. Dette løftets «ennå ikke» anskueliggjøres i det faktum at vi som mennesker fortsatt strever, blir syke og dør.

88. Disse refleksjonene bringer oss tilbake til spørsmålet om begrensning. Vi kan ikke snakke om «tilværelsens gave» uten å også ta opp den begrensningen som ligger i tilværelsen som Guds skapninger. Når vi snakker om tilværelsens gave må vi også erkjenne menneskehetens lidelse og klage. Dette viser oss hvorfor begrensning er grunnlaget for vårt behov for hverandre og vårt behov for Gud. Det berører ikke kun enkelte individer, men angår oss alle som Guds folk i en sønderbrutt verden.

89. Det er dette det står om i Bibelen, om skatten – livet fra Gud – som vi har i leirkar (2 Kor 4,7). For kirken er det helt avgjørende at disse aspektene holdes sammen. Som det ble sagt i *En kirke av alle og for alle*:

I holdningene og handlingene våre mot hverandre, må det bærende prinsippet alltid være overbevisningen om at vi er ufullstendige, helheten mangler, uten gavene og talentene til alle mennesker. *Vi er ikke et helt fellesskap uten hverandre.* Å skape gehør for og inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse er ikke noe kristne kirker kan velge å gjøre skulle de ønske det. Det er et definerende karaktertrekk ved kirken. (pkt.87)

90. Når vi anerkjenner våre begrensninger som del av vår tilværelse som Guds skapninger, aksepterer vi også uforutsigbarhet som en del av våre erfaringer. Vi lever med risikoen for alle slags farlige hendelser som kan inntreffe forgjengelige skapninger. Dette gjelder like mye mennesker som midlertidig lever uten funksjonsnedsettelse, som det gjelder mennesker som lever med funksjonsnedsettelse.

91. Samtidig er det slik at mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne og familiene deres, ofte har mer erfaring med livets uforutsigbarhet enn det andre mennesker har. De vet hva det vil si å få livet snudd opp ned av det uventede. I *En kirke av og for alle* beskrives det slik:

Vi har befunnet oss på grensen mellom det som er kjent, og det som fortsatt er ukjent, hvor vi bare kunne lytte og vente. Vi har sett frykt og død i øynene og kjenner vår egen sårbarhet. Vi har møtt Gud i det tomme mørket, der hvor vi innså at vi ikke har kontroll, der hvor vi lærte å stole på Guds nærhet og omsorg. Vi har lært å gi og å ta imot med glede, og å glede oss over øyeblikket. Vi har lært å bevege oss i nytt terreng; vi har lært oss nye og uvante måter å innrette livet på. Vi har lært å være fleksible og kreative, og å bruke oppfinnsomheten vår til å løse ferske problemer. (pkt.54)

92. Mange mennesker med nedsatt funksjonsevne kjenner denne tvetydigheten på kroppen og har bygget opp en egen motstandsdyktighet. Men slike seire vinnes ikke lett. Møtet med funksjonsnedsettelse kan være veldig smertefullt – ikke nødvendigvis fysisk, men mentalt – særlig i de tidlige stadiene. Det skurrer mot menneskers forventninger, eller forventningene til familiene deres. Uansett hvilken form den har, vil funksjonsnedsettelse alltid bety at noen muligheter er ugjenkallelig forbi.

93. I lys av disse erfaringene fastholder vi at *hvert* menneske som lever med nedsatt funksjonsevne, kan finne fred i å søke Gud. På den ene eller andre måten har alle kjempet med Gud intellektuelt eller fysisk for å finne en slik fred. Noen har gaven til å skrive om dette, mens andre viser denne freden gjennom en iboende nådegave til å vise kjærlighet og godhet mot dem som er rundt dem. Mennesker uten tilsynelatende intellektuelle evner kan også finne fred i Gud. Når det er slik, kan kirken sannelig finne måter å ta imot de gavene disse menneskene har å gi. Gud elsker hver og en og gir alle mulighet til å svare på den kjærligheten.

94. Her blir vi minnet om historien om Jakob som kjemper med Gud (1 Mos 32,24-26). I kampene sine med Gud kan mennesker med funksjonsnedsettelse stille de samme spørsmålene: Hvorfor meg? Er det en mening med situasjonen min? Disse spørsmålene gjenspeiler også at det å ha en «funksjonshemming» sees på som en tragedie, selv om mange mennesker med nedsatt funksjonsevne lever gode liv, ikke så ulikt andres liv. Det kan ta tid å oppdage og erkjenne at funksjonsnedsettelse ikke nødvendigvis er en tragedie.

95. Mennesker har forskjellige kulturelle bakgrunner og forskjellige prosesser for å akseptere funksjonsnedsettelsen sin. Noen har hatt funksjonsnedsettelse siden de ble født, enten genetisk eller gjennom komplikasjoner ved fødselen, mens andre har vært utsatt for ulykker, eller de har mistet funksjonsevner i løpet av livet. Tap av håp og forventninger overvinnes ved å lære å finne et nytt selv. Dette kan være en smertefull kamp, med en framtid som føles ukjent og skremmende

i det øyeblikket en opplever å miste funksjonsevner. Erfaringen av tragedie er reell idet man erkjenner at funksjonsnedsettelsen er uunngåelig, en erkjennelse som kommer forut for at en finner måter å leve videre med erfaringen på.

96. Kirker må ta denne erfaringen på alvor og være nær mennesker i deres klage over å rammes av livets uforutsigbarhet. Sorgprosessen kan være overveldende, kanskje særlig i tilfeller hvor mennesker pådrar seg funksjonsnedsettelse, som gjennom hjerneskader etter ulykker. I slike tilfeller er livet slik man kjente det borte, og fremtiden er skremmende usikker. Andre kan også kjenne på slike erfaringer, som for eksempel foreldre til barn som utvikler fysiske eller mentale funksjonsnedsettelse. Å sørge over det som er tapt, tar tid. Desto større er behovet for tålmodige, tilstedeværende venner. Mange mennesker forteller at de har blitt skuffet over menighetsfelleskapene sine i slike perioder.

Sårbarhet

97. Det første å si om sårbarhet er at Gud, gjennom Jesus Kristus, ble menneske. Dette kommer til uttrykk i begrepet inkarnasjon. Ved å ta på seg oppdraget med å leve blant skapningene sine og så dø for dem, omfavnet Gud gjennom Jesus Kristus sårbarheten i menneskers eksistens, for å forløse den. Ved å sende sin sønn, i kjærlighet til verden (Joh 3,16), har Gud akseptert forgjengelighetens begrensninger som del av menneskets eksistens.

98. I inkarnasjonen er Guds sårbarhet sammenvevd med Gud kjærlighet. Når Gud aksepterer og helbreder oss fra våre selvpåførte lidelser, gjøres det gjennom Guds kjærlighet, hvor Gud blir sårbar for muligheten for å bli sveket. Derav uttrykket at vi helbredes ved Guds sår (Jes 53,5).

99. Gud er kjærlighet (1 Joh 4,8). Det betyr at Gud utsetter seg for sårbarhet. Mange steder i Bibelen, særlig i profetbøkene, hører vi om Gud som sørger eller blir sint over å bli avvist. «Jeg vil straffe henne for de dagene da hun tente offerild for Baal-gudene, pyntet seg med ringer og smykker og gikk etter sine elskere, men glemte meg.» (Hos 2,13).

100. Sammenhengen mellom Guds kjærlighet og Guds sårbarhet finner vi også igjen hos oss mennesker. En del av det å elske er å gjøre oss sårbare overfor den andre. Når vi gir oss selv i kjærlighet, ønsker vi å elskes tilbake. Men vi kan ikke pålegge et annet menneske å elske, noe som betyr at når vi elsker, risikerer vi alltid å bli oversett eller avvist. Å elske er en fri handling. Derfor er det ingen garanti for å bli elsket tilbake.

101. Slik er sårbarhet i kjernen av Guds verden. Dette vitner også Paulus om i brevet til korinterne der han skriver om sin egen funksjonsnedsettelse:

Tre ganger ba jeg Herren at den måtte bli tatt fra meg, men han svarte: 'Min nåde er nok for deg, for kraften fullendes i svakhet.' Derfor vil jeg helst være stolt av mine svakheter, for at Kristi kraft kan ta bolig i meg. Og derfor er jeg fylt av glede når jeg for Kristi skyld er svak, blir mishandlet, er i nød, i forfølgelser og i angst. For når jeg er svak, da er jeg sterk. (2 Kor 12,8-10).

102. Når vi alle lever med sårbarhet, er ikke den som lever med funksjonsnedsettelse, et unntak i en ellers uhildet tilværelse. «Kristi kraft» som tar bolig i apostelen, springer ut fra erkjennelsen av at «tornen i kroppen» er en del av dét å være skapt. Vi finner igjen det samme budskapet i Paulus' salme i brevet til filipperne, hvor han skriver om Kristus at «han var i Guds skikkelse og så det ikke som et rov å være Gud lik, men ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik.» (Fil 2,6-7).

103. Når Kristi kraft bor i oss, kan vi ta inn over oss at menneskelivet utsetter oss for sårbarheten som er en del av dét å være skapt. Da gir det ikke lenger mening å snakke om å inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne og familiene deres ut fra en opplyst egeninteresse. Gud selv har omfavnet den forgjengelige, menneskelige tilværelsen med alle dens brister og begrensninger.

Velledighet

104. Ofte har velledighet vært den viktigste motivasjonen for å hjelpe mennesker med særlige behov. De ble sørget for og ivaretatt som et uttrykk for barmhjertighet i praksis. Dette førte til at mennesker som trengte støtte, ble sett på som et «middel» for velledighet. De ble sett på som gaver fra Gud som gjorde det mulig for kirkens medlemmer å vokse i utøvelsen av kristne dyder. De siste tiårene er det blitt tydeligere at det å være et middel for velledighet, ikke er noen velsignelse hverken for mennesker med nedsatt funksjonsevne eller for familiene deres. Det har heller opplevdes nedverdiggende og ydmykende.

105. De som kjemper for rettighetene sine, er ofte ikke komfortable med velledighet, hverken i kirkelig eller annen regi. De ønsker å bli verdsatt for det de har å bidra med, heller enn å tas imot som mennesker i nød som skaper muligheter for andre til å praktisere sin kristne plikt. Her også har kirken mye å hente fra bildet av Kristi legeme i Første Korinterbrev.

106. I tråd med metaforen til Paulus: øyet setter ikke pris på øret ut fra en forventning om at øret skal hjelpe på synet, men fordi de, sammen med alle de andre medlemmene, er Kristi kropp, noe de er kalt til å være. Kirkens kall er å være tegn på og tjene Guds plan: å sammenfatte alt det skapte til fellesskap i Kristus (se Ef 1,10). Kirken kan bare leve ut dette kallet når den lærer å sette pris på alle medlemmenes gaver.

Helbredelse

107. I religiøs tenkning er det et tema som stadig vender tilbake: spørsmålet om helbredelse. Når vi vitner om mennesker med funksjonsnedsettelse som gaver til Kristi kropp, hvorfor er da helbredelse et tema? Hvordan skal vi forholde oss til det faktum at mange av disse menneskene selv sier at de hverken vil eller trenger å helbredes fra sin funksjonsnedsettelse?

108. I lys av dette strever mange med det som kalles «helbredelsesfortellingene» i Det nye testamentet. Ikke bare forteller evangeliene historier om hvordan Jesus helbredet; de antyder også at dette i høy grad var en del av Jesu gjerning. Vi må spørre oss om dette også var Jesu forståelse.

109. I tillegg finnes det fortsatt en utbredt oppfatning blant religiøse mennesker om at funksjonsnedsettelse har sammenheng med synd. De fleste teologiske retninger avviser i dag en slik tolkning. Tar det bort noe av budskapet i helbredelsesfortellingene? Er disse historier om det å bli frisk, slik de ofte leses, eller handler de om helbredelse på en annen måte? For eksempel: Er dette historier om tro og helbredelse som gjenoppretter fellesskapet med Gud i Kristus, som tegn på gudsriket og det nye livet som går ut over kroppslige begrensninger i tid og rom?

110. Når vi forbinder funksjonsnedsettelse med helbredelse, forstått som det å bli frisk, antar vi også at funksjonsnedsettelse gir et liv fullt av lidelse. Dette kan vise seg å være en arrogant antagelse. Vi har sett at rettighetsforkjempere svarer på slike antagelser med slagordet «Ingenting om oss uten oss» og insisterer på retten til å fortelle sine egne historier.

111. Mange troende mennesker med nedsatt funksjonsevne har fortalt at helbredelsesfortellingene og tolkningene av dem har vært en grunn til å trekke seg unna kirken. Disse historiene har vært brukt for å plassere mennesker med funksjonsnedsettelse og familiene deres som passive mottakere av medfølelse, med behov for helbredelse og tilgivelse. Så langt i dette dokumentet har vi kunnet slå fast at det å anse disse menneskene som passive mottakere av medfølelse, er teologisk uholdbart. Vi er alle mennesker skapt i Guds bilde, og derfor lever vi alle – også mennesker med funksjonsnedsettelse – innenfor nådens økonomi, som ingen grad av funksjonsevne kan endre på.

112. For øvrig: Hvis det å bli frisk var det avgjørende elementet i helbredelse, ville vi måtte konkludere med at Paulus' fremstilling av Kristi kropp, der *alles* gaver er nødvendige, bare er en tom påstand. Tar vi inn dette perspektivet, forstår vi bedre behovet for helbredelse som et spørsmål om gjenopprettelse av fellesskap med Gud. «Helbredelse» viser til sår som er forvoldt gjennom ekskludering av mennesker ved å sende dem vekk. I følge Paulus' bilde er helbredelse nødvendig når foraktede medlemmer har blitt fjernet fra Kristi kropp.

113. I tråd med det som er sagt i de foregående kapitlene, vet kirken, eller må kirken vite, at som et tilgitt folk kan den ikke ekskludere enkelte mennesker som uønskede. Dette gjelder alle med funksjonsnedsettelse, og blant dem bør særlig mennesker med nedsatt kognitiv funksjonsevne nevnes. Det er en del av kirkens oppdrag å ønske hver enkelt velkommen, med – ikke på tross av – de funksjonsevner eller funksjonsnedsettelse den enkelte har.

114. For å illustrere poenget vårt kan vi se på historien om mannen som var født blind. Jesu venner antar øyensynlig at hans blindhet er en følge av synd. Når de så spør «Rabbi, hvem er det som har syndet, han selv eller hans foreldre?» gir ikke Jesus dem noe svar. I stedet sier han: «Nå kan Guds gjerninger bli åpenbart på ham» (Joh 9,2-3). En tradisjonell lesning av teksten har antatt at «Guds gjerninger» peker fram mot at Jesus senere i historien helbreder den blinde mannen. Men etter som historien utfolder seg, er det noe annet som åpenbares.

115. Fariseerne anklager Jesus for å helbrede mannen på en sabbat, og dermed bryte sabbaten. De forsøker å overtale mannen til å vitne mot Jesus, noe mannen nekter flere ganger. Han tør til og med å erte dem: «Jeg har jo allerede sagt det, og dere ville ikke høre på meg. Hvorfor vil dere høre det nå igjen? Vil kanskje dere også bli hans disipler?» (Joh 9,27). De blir sinte og kaster ham ut av tempelet.

116. Når Jesus får høre om dette, går han ut for å finne mannen. Når han finner ham, sier han: «Tror du på Menneskesønnen?» Mannen svarer: «Hvem er han, gode herre, så jeg kan tro på ham?» Jesus åpenbarer så seg selv, «du har sett ham, det er ham som snakker med deg,» hvorpå mannen utbryter, «Jeg tror, Herre» (Joh 9,35-38).

117. Mannen bekjenner at Jesus er menneskesønnen. Frem til dette punktet i Johannes-evangeliet har spørsmålet om bekjennelse vært sakens kjerne. Fariseerne har ettertrykkelig stått imot Jesu forklaringer om sitt virke. I deres øyne er det ikke «Far» som har sendt ham slik han påstår, fordi det eneste fellesskapet med Gud som de anerkjenner, er gjennom Moseloven, som de har plikt til å forsvare.

118. Konflikten om Jesu virke viser hvordan mannen som var født blind, åpenbarer Guds gjerning, nemlig ved å bekjenne at Jesus er sendt av Far. Det er akkurat dette fariseerne nekter for, og derfor sier Jesus til dem at de er åndelig blinde, selv om de kjenner skriftene: «Var dere blinde, hadde dere ingen synd. Men nå sier dere: 'Vi ser!' Derfor blir deres synd stående» (Joh

9,41). Når de ikke vil vedkjenne seg Jesu gjerninger, blir det tydelig at de ikke virkelig kjenner Gud.

119. Nøkkelspørsmålet i møte med helbredelsesfortellingene er da: Hva er det Jesus helbreder i mennesker? Vi foreslår at svaret er at han helbreder den brutte relasjonen med Gud. Mennesker som sees på som «urene» på grunn av sine funksjonsnedsettelse, opplever å bli kastet ut av templet og å bli ekskludert fra sitt religiøse fellesskap. Jesus møter dem og gjenoppretter disse relasjonene. Helbredelse er at fellesskapsrelasjonen med Gud og med hverandre gjenoprettes.

120. Når vi leser helbredelsesfortellingene, kan vi da heller se på religiøse og sosiale sår enn på de medisinske. Uten tvil opplevde mennesker i disse historiene bestemte medisinske tilstander som en del av sin funksjonsnedsettelse. Det endrer likevel ikke det faktum at helbredelsesfortellingene først og fremst handler om gjenoprettelse av relasjoner, først med Gud og så med fellesskapet. Dette ser vi for eksempel i historien om den spedalske mannen som ber Jesus om å gjøre ham ren (Mark 1,40-45), og i historien om Jesu møte med en lam mann (Mark 2,1-12).

121. Evangelienes fortellinger om helbredelse gir oss en tolkningsnøkkel for å tenke om igjen om «funksjonshemming» slik det tradisjonelt har blitt forstått i religiøse samfunn, i og utenfor kristendommen. Ved å lese dem som rapporter om hvordan mennesker ble friske, har mange trosfellesskap gjort «helbredelse» til et smertefullt og frustrerende tema for mennesker som lever med funksjonsnedsettelse. Det har ikke slått leserne at disse «funksjonshemmede» personene aller mest trengte helbredelse fra fremmedgjøringen fra Gud og fra sine felles troende, mer enn fra funksjonsnedsettelsen.

V. KALT TIL Å VÆRE KIRKE AV ALLE OG FOR ALLE

Godt nytt

122. Evangeliets gode nyheter er at Jesus fornyer oss som Guds skapninger i fellesskap med Gud. Uansett hvilke grunner mennesker har hatt for å ekskludere andre fra denne relasjonen, i eller utenfor kirken, er de grunnene nå ute av spill. Evangeliet utfordrer de troende til ikke å vise bort dem som Gud allerede har akseptert i fellesskapet.

123. Jesus beskriver ofte skapelsens fornyelse, uttrykt i evangeliet som en omvendt logikk av verdens logikk. Et eksempel er når Jesus sammenligner Guds rike med et festmåltid for de fattige. Jesus har kanskje i tankene et skriftsted i Jesaja hvor profeten erklærer: «På dette fjellet skal Herren over hærskaene gjøre i stand for alle folk et festmåltid med fete retter, et festmåltid med gammel vin» (Jes 25,6). I Matteus' gjengivelse har kongens fornemme gjester det for travelt til å takke ja til invitasjonen. Kongen utsetter ikke festmåltidet. I stedet inviterer han folk inn fra gatene, de mest marginaliserte i samfunnet (Matt 22). Jesus snakker ikke om et Gudsrike i en fjern framtid. I stedet sier han «Guds rike er nær.» Det rekkes til oss alle som en virkelighet her og nå (se pkt.73 i *En kirke av alle og for alle*).

124. I dokumentet *Sammen på vei mot livet* står det:

Kirken er en gave fra Gud til verden for at den kan forvandles på veien mot Guds rike. Kirkens misjon er å gi nytt liv og kunnngjøre Guds kjærlige nærvær i vår verden. Vi må delta i Guds misjon i enhet og overvinne splittelsene og stridighetene oss imellom, slik at verden kan tro og alle kan være ett (Joh 17,21). Kirken, som fellesskapet av Kristi disipler, må bli et inkluderende fellesskap. Kirken finnes for å bringe forsoning til verden og gjøre den hel.

Hvordan kan kirken fornye seg, slik at den blir misjonar og samlet beveger seg mot livet i all dets fylde? (pkt.10).

Vi spør hvilket håpsbudskap vi kan finne her for mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne og for familiene deres. Hva kan vi vente oss fra kirken som er kalt til å være Guds rike på jord?

125. Altså er alle som vil, invitert til gjestebudet – til kirken – og det inkluderer mennesker som til tider opplever å bli sett på som en skam for fellesskapet. Sammen med de fattige, hjemløse, syke, fengslede og de som strever med avhengighet, finner vi mennesker med funksjonsnedsettelse. De er lemmer på Kristi kropp, men i kirkene våre blir de noen ganger omtalt som mennesker som trenger forbønn.

Liturgi

126. Bønn kan være godt ment, men den har likevel et implisitt budskap om at enkeltes rolle er å be for andre, mens andres rolle er å bli bedt for. Det er ikke slik vi forstår tilstedeværelsen til mennesker med nedsatt funksjonsevne i våre kirkelige fellesskap. De er ikke kun passive mottakere av andres forbønn. I stedet håper de på og forventer et kirkefellesskap hvor kategorien «funksjonshemmet» ikke lenger gir mening. Denne forventningen angår kirkens forkynnelse, hvordan liturgien feires og hvordan evangeliet søkes levd i praksis.

127. Det mest synlige uttrykket for kirken som fellesskap finner vi når kirken samles i tilbedelse og takk for påskemysteriet. Nattverdsfeiringen betinger forsoning og villighet til å dele mellom alle Guds barn. Den utfordrer til søken etter riktige relasjoner i sosialt, økonomisk og politisk virke. Den peker ut over fellesskapet i kirken, ut til hele skaperverket. Vi leser i Kirkenes verdensråds dokument *Dåp, nattverd og embete*:

All slags urettferdighet, rasisme, atskillelse og frihetsberøvelse utfordres radikalt når vi har del i Kristi legeme og blod. Gjennom nattverden gjennomtrenges og fornyes hele menneskets personlighet og verdighet (...) Vi viser oss derfor som selvmotsigende deltakere i nattverdsfeiringen hvis vi ikke aktivt deltar i den fortsatte forbedringen av verdenssituasjonen og av enkeltmenneskers kår. (pkt.20)

128. I feiringen av fellesskapet med Gud og med hverandre, løfter nattverden fram visjonen om skapelsens fornyelse, som nattverden er en forsmak av. I feiringen av fellesskapet er verden representert i vår takk til Gud for tegn på denne fornyelsen alle steder der hvor mennesker arbeider for rettferdighet, kjærlighet og fred (*Dåp, nattverd og embete* pkt.22).

129. Her er det særlig viktig å ha i tankene mennesker med nedsatt kognitiv funksjonsevne. De utelates ofte fra gudstjenester som en selvfølgelighet, begrunnet i antagelsen om at «de forstår uansett ikke det som skjer, så hva er vitsen?» Denne ufølsomme innstillingen overfor disse menneskene og familiene deres er uhellig. Den overser det faktum at liturgi i erfaring og uttrykk omfatter hele mennesket, ikke bare intellektet deres, men også sansene – gjennom musikk og sang, liturgiske bevegelser som å knele og bøye seg, og også kunst og bruk av røkelse. Alle disse hentyder til kroppens deltagelse i liturgien. Mennesker med nedsatt kognitiv funksjonsevne er ikke likegyldige overfor disse uttrykkene. De lar seg bevege av integriteten i den liturgien som de inviteres til å delta i. De oppfatter det ekte og oppriktige engasjementet fra dem rundt seg og svarer på deres hengivenhet.

Misjon

130. I dokumentet *Sammen på vei mot livet*, har Kirkenes verdensråd sagt at dets oppdrag er å søke hele skapelsens frigjøring og forsoning, ledet av Den hellige ånd:

Kirkens misjon er å forberede gjestebudet og invitere alle mennesker til livets gjestebud. Gjestebudet er en feiring av skaperverket og fruktbarheten som strømmer fra Guds kjærlighet, kilde til liv i overflod. Det er et tegn på frigjøringen og forsoningen av hele skaperverket, som er misjonens mål (pkt.101).

Vi ber kirken om å invitere inn mennesker som lever med funksjonsnedsettelse og familiene deres til å delta i denne misjonen. Ekte støtte kommer fra bekreftelsen av at hvert menneske er et Guds barn, med eller uten funksjonsnedsettelse. Ekte støtte for mennesker som lever med funksjonsnedsettelse, fokuserer da ikke på behovene deres, men ønsker heller alles bidrag velkommen, noe som gjør kirken i stand til å være Kristi kropp. Slik kan behovene til alle Guds skapninger imøtekommes.

132. Dette dokumentet forkynner et kall til kirken om å være *kirke av alle og for alle* – en kirke hvor bidragene fra mennesker som lever med funksjonsnedsettelse, settes pris på, hvor de respekteres for den de er og finner støtte i fellesskapet. Vi ber kirken anerkjenne og praktisere alle menneskers likeverd og verdighet, i tråd med oppdraget om å leve ut evangeliet, og å vitne om dets budskap i alt den gjør.

ETTERORD

Da *Ecumenical Disability Advocates Network* (EDAN) utarbeidet sitt første dokument, *En kirke av alle og for alle*, ledet de an i kampen mot undertrykkelse og segregering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i kirke og samfunn. Da dokumentet ble utgitt i 2003, anerkjente Kirkenes verdensråd (KV) bidraget fra EDAN til nettopp den kampen.

I årene som har gått siden det, har EDAN sett at *En kirke av alle og for alle* har vært nyttig for mange av KVs medlemskirker, og at mange teologiske høyskoler og utdanningssteder har brukt den i undervisningen. Mennesker med funksjonsnedsettelse har vokst i sin rolle som forandringsagenter, også i det økumeniske fellesskapet. EDANs stilling har sånn sett endret seg. Vi ber ikke lenger om anerkjennelse fra vår plass i utkanten av KV. Selv om mange mennesker som lever med funksjonsnedsettelse og familiene deres, fortsatt strever for å bli inkludert og akseptert i kirkelige fellesskap – og den kampen fortsetter – finnes det lovende tegn på at inkludering og deltakelse for alle i større grad bekreftes som en del av Guds gave.

Det var disse betraktningene som ledet til arbeidet med en oppdatering av det første dokumentet. Vår første konsultasjon om spørsmålet fant sted i mai 2013 i Nunspeet, Nederland. Vi noterte oss at tankesett var i endring, og konkluderte med at det ville være bedre å skrive et nytt dokument, og å velge en vinkling hvor virkeligheten i den «funksjonshemmede» erfaringen tolkes ut fra et skapelsesperspektiv. Derfor er tanken om dét at mennesket er skapt, så sentral i våre teologiske refleksjoner. Ved å velge en ny vinkling mener vi ikke å fornekte gyldigheten til de mange observasjonene og antagelsene beskrevet i det forrige dokumentet. Vi vet at marginalisering og ekskludering langt fra er overvunnet. Men vi vil anerkjenne at endringer er på gang. Da vi kom tilbake til Nunspeet i oktober 2014 for en ny konsultasjonsrunde, oppdaget vi at vi delte ideen om skapelsen som sentrum for våre teologiske refleksjoner om funksjonsnedsettelse og «funksjonshemming».

Dette dokumentet er adressert til den økumeniske kirkefamilien og deres fellesskap. Vi håper at dette nye dokumentet på nytt kan opplyse trosfellesskap, lederne der, teologistudenter og lærerne deres, og inspirere dem til å fortsette arbeidet for inkluderende kirkelige fellesskap. Mye gjenstår i så måte. Vårt største håp er å være del av en kirke med fellesskap som vet hvordan vi kan ta imot den gaven det er å være Kristi kropp, og å feire det store mangfoldet av gaver blant **alle** kirkens medlemmer.

Siterte tekster

A Church of All and for All, Ecumenical Disability Advocates Network (Geneve: Kirkenes verdensråd, 2003)

Dåp, nattverd og embete (Limadokumentet), Faith & Order-Kommisjonens dokument 111, Kirkenes verdensråd (Oslo: Mellomkirkelig Råd, 1996)

Kirken – på vei mot en felles visjon, Faith & Order-Kommisjonen, Kirkenes verdensråd (Oslo: Norges Kristne Råds skriftserie nr. 18, 2013)

Sammen på vei mot livet: Misjon og evangelisering i landskap i endring, Kommisjonen for verdensmisjon og evangelisering, Kirkenes verdensråd (Oslo: Norges Kristne Råds skriftserie nr. 17, 2013)